

Algemeen Pedagogisch Beleid

Kinderstad

Tilburg e.o. | december 2023

Inhoud

Inleiding	3
Leeswijzer	4
1. Pedagogische kwaliteit: de basis van goede opvang.....	5
1.1 Missie van Kinderstad.....	6
1.2 Pedagogiek in de kinderopvang: opvang is opvoeden & stimuleren van ontwikkeling.....	8
1.3 De drie pedagogen	8
1.4 Samenwerking met ouders	9
2. Pedagogische methodiek	12
2.1 De zes interactievaardigheden	13
2.2 De kracht van een passend en vertrouwd dagritme	17
2.3 Een rijke speelleeromgeving	17
2.4 Voorschoolse Educatie (VE).....	22
2.5 Op ontdekkingstocht door open deuren.....	23
2.6 Alle kinderen in beeld.....	24
2.7 Kinderen met een ondersteuningsbehoefte	25
3. Verzorging	27
3.1 Eten en drinken	28
3.2 Slapen en persoonlijke verzorgingsmomenten	29
3.3 Hygiëne.....	30
3.4 Zieke kinderen	30
3.5 Fysieke veiligheid.....	30
3.6 Ongevallen en EHBO.....	31
4. Passende opvang, vertrouwde opvang	32
4.1 Passende opvang.....	33
4.2 Vertrouwde opvang.....	33
5. Kwaliteit leveren doen we met elkaar.....	35
5.1 Pedagogische kwaliteit	36
5.2 Samenwerking	37
6. Verwijzingen	40
Bijlage 1. De zeven kindcompetenties, te gebruiken bij coaching	42

Inleiding

Werken in de kinderopvang is een vak. Het vraagt veel verschillende kwaliteiten om kinderen te stimuleren in hun ontwikkeling en ouders te ondersteunen bij de opvoeding. Wij werken er dagelijks met elkaar aan om die kwaliteit vast te houden en te versterken.

In dit Algemeen Pedagogisch Beleid van Kinderstad beschrijven we de missie, visie, pedagogische doelen en algemene uitgangspunten voor het werken met kinderen op alle kinderopvanglocaties van Kinderstad. We bieden pedagogisch professionals, pedagogisch coaches/ beleidsmedewerkers en directeurs een duidelijk kader waarbinnen we allemaal werken. Het sluit aan bij het Koersplan van Kinderstad en bij de Landelijke Pedagogische Kaders 0-4 jaar en 4-13 jaar. Op locatieniveau is het beleid vertaald in het pedagogische locatiebeleid, dat aansluit bij de eigenheid van de bij ons aangesloten locaties. Met ieder een eigen kleur, sfeer en accenten welke het tot unieke locaties maken. Het pedagogisch locatiebeleid is beschikbaar voor ouders en externe samenwerkingspartners via (de website van) de locatie. Dit beleid wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld.

Ouders kunnen kiezen uit verschillende opvangvormen voor hun kind. De algemene pedagogische visie en aanpak zoals in dit beleid beschreven, gelden voor alle opvangvormen. Er zijn accentverschillen in zowel pedagogische aanpak als inrichting en bijvoorbeeld het activiteitenaanbod.

In de tekst staan diverse meest relevante zaken, beleidsstukken en protocollen onderstreept. Deze zijn verzameld in hoofdstuk 6. Alles is voor kinderopvangmedewerkers aangesloten bij Kinderstad terug te vinden op Infoplein, evenals alle overige beleidsstukken die we hanteren. Ouders en andere geïnteresseerden kunnen ons beleid altijd opvragen bij de directeurs van onze opvanglocaties.

Voor de leesbaarheid van de tekst gebruiken we 'ouders' maar hiermee bedoelen we ouder(s) en verzorgers. We gebruiken 'kinderopvang' als verzamelbegrip voor de kinderdagverblijven, de peuteropvang, de buitenschoolse opvang en onze gastouderopvang.

Veel leesplezier, ben trots op de kinderopvang en blijf nieuwsgierig.

Kinderstad - Pedagogiek en Kwaliteit december 2023

Leeswijzer

- In hoofdstuk 6 zijn zoektermen opgenomen waarmee je documenten kunt vinden op infoplein, het interne kennisnet. Dit is alleen door medewerkers in te zien. Ouders en lezers van andere organisaties kunnen documenten opvragen bij de directeur van de opvanglocatie. Hoofdstuk 6 is een overzicht van al de genoemde documenten.
- Een naam tussen haakjes verwijst naar een pedagoog (bijvoorbeeld Pikler).
- *Citaten zijn schuin gedrukt.*
- Waar van toepassing zijn links naar de betreffende paragraaf in dit beleid ingevoegd en links naar betreffende websites

1. Pedagogische kwaliteit: de basis van goede opvang

Pedagogisch professionals doen er toe! De interactie tussen pedagogisch professionals en kinderen is essentieel. Lees in hoofdstuk 1 over de zes interactievaardigheden die een pedagogisch professional hierbij inzet.

Op de aangesloten kinderopvanglocaties van Kinderstad werken we allemaal vanuit dezelfde missie en pedagogische visie. Onze missie biedt ruimte aan locaties om zich te onderscheiden door bijvoorbeeld te werken volgens de visie van Reggio Emilia of Pikler, en zo aan te sluiten bij de behoefte in een wijk of zich te ontwikkelen tot een sport-bso.

Onze missie, visie en de realisatie ervan in de dagelijkse praktijk zijn gestoeld op inzichten van verschillende pedagogen, ontwikkelingspsychologen en experts.

1.1 Missie

Onze missie is bijdragen aan een meer ontspannen samenleving. We willen elk kind laten uitgroeien tot een sterke volwassene, die op een gebalanceerde en stabiele manier in de maatschappij staat. De organisatie wil dat kinderen, ouders en onze professionals zich blijvend kunnen ontwikkelen. Wanneer onze professionals en ouders rust en een goede balans ervaren tussen zorg, werk en vrije tijd, voelen ze zich ook zelfverzekerd in hun rol als ondersteuner bij de ontwikkeling van kinderen. De organisatie wil dat kinderen, ouders en onze professionals zichzelf en hun talenten blijvend kunnen ontwikkelen.

Als maatschappelijke kinderopvang vinden wij diversiteit en inclusieve opvang belangrijk. Alle kinderen zijn welkom, we willen in alle wijken vertegenwoordigd zijn en alle vormen van opvang bieden. Ook aan kinderen die iets extra's vragen in zorg en ondersteuning, maar wel op hun plek zijn in een reguliere groepssetting.

Pedagogische visie

Wij beschouwen het opvangen, verzorgen, opvoeden en begeleiden van kinderen die door hun ouders aan ons worden toevertrouwd als onze kerntaak. De verantwoordelijkheid voor deze taak vraagt om het werken vanuit een heldere pedagogische visie, die we als volgt verwoorden:

- Voor de **allerjongsten** is geborgenheid en veiligheid, als aanvulling op de gezinssituatie, erg belangrijk. De sfeer in de groep, de gezelligheid en het vrije spel wat wij aanbieden, sluit goed aan bij deze behoeften van jonge kinderen.
- De **dreumesen en peuters** kunnen al meer vrijheid en zelfstandigheid aan. Zij hebben meer behoefte aan spanning en uitdaging en willen hun leefwereld groter maken. De pedagogisch professionals stemmen de activiteiten voor deze kinderen af op deze behoeften.
- Op de buitenschoolse opvang bieden wij de **kinderen van 4 tot 13 jaar** een zinvol ontdekkingsklimaat, waarbij spelplezier en brede talentontwikkeling voor álle kinderen¹ centraal staan en waarin zij hun persoonlijke en sociale vaardigheden kunnen verbreden en verdiepen. Pedagogisch professionals zoeken de balans tussen autonomie en participatie, waarbij kinderopparticipatie een aandachtspunt is.

Pedagogisch doel

Hoofddoel van de locaties is een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van kinderen tot mondige, zelfstandige en onafhankelijke mensen met een eigen persoonlijkheid. Dit realiseren we door in onze kindercentra randvoorwaarden te creëren die ervoor zorgen dat kinderen zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren en hun eigen individuele mogelijkheden kunnen ontdekken met respect voor en in harmonie met zichzelf en hun omgeving. Aandacht op een speelse manier voor de ontwikkeling van de [21ste-eeuwse vaardigheden](#) sluit hierbij aan.

¹ Zie het manifest 'Veranker de unieke expertise van de kinderopvang', BMK 2019.

Pedagogisch beleid

Kinderstad beschrijft in dit Pedagogisch beleid haar uitgangspunten in het werken met kinderen. We sluiten in taal en visie aan op het landelijk Pedagogisch Kader 0-4 jaar en 4-13 jaar.

Pedagogische basisdoelen uit de Wet Kinderopvang

We nemen als uitgangspunt de vier pedagogische basisdoelen uit de Wet Kinderopvang²:

- Bieden van fysieke en emotionele veiligheid
- Het bevorderen van persoonlijke competentie van kinderen
- Het bevorderen van sociale competentie van kinderen
- Socialisatie door overdracht van waarden en normen

² Kwaliteitseisen voor de kinderopvang hebben een wettelijk kader: ze zijn vastgelegd in de Wet Kinderopvang en de IKK – Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang. In de uitwerking – het 'Besluit Kwaliteit Kinderopvang' – staat dat organisaties de vier basisdoelen uitwerken in hun pedagogisch beleid.

1.2 Pedagogiek in de kinderopvang: opvang is opvoeden & stimuleren van ontwikkeling

In de begeleiding en opvoeding van de kinderen werken we vanuit de volgende uitgangspunten:

- We bieden alle kinderen lichamelijke en emotionele veiligheid als basis voor een verdere relatie.
- We respecteren de autonomie van kinderen en we leren hen mee te doen met de groep. Zo zoeken we een balans tussen autonomie en verbondenheid.
- We zien, benoemen en respecteren verschillen tussen mensen en leren kinderen hier positief mee om te gaan.
- We gaan ervan uit dat kinderen spelend actief leren in relatie met hun omgeving. Pedagogisch professionals hebben een actieve rol door kansen te zien en te creëren.
- We richten ons op alle aspecten van de ontwikkeling: emotioneel, cognitief, sociaal, creatief, motorisch en moreel.
- We sluiten aan bij de ontwikkelingsfasen van kinderen en zoeken naar doorgaande lijnen met het onderwijs.
- We werken samen met de ouders, waarin het welzijn van het kind centraal staat.

'Als onderdeel van de sociale omgeving van kinderen (de pedagogische civil society), bieden we hen positieve vrijheid om zich te ontwikkelen. We gaan daarbij uit van de kracht van kinderen en steunen ouders in hun opvoedingskracht.' – Micha de Winter

1.3 De drie pedagogen

De interactie tussen kinderen onderling, de begeleiding van de professionals en een mooi gebouw met een doordachte inrichting en prikkelend spelmateriaal, vormen samen de basis voor goede kinderopvang. Reggio Emilia spreekt over drie pedagogen, die elkaar versterken:

- 1e pedagoog: Kinderen leren ontzettend veel van elkaar.
- 2e pedagoog: Volwassenen, ouders, pedagogisch professionals, kunstenaars, docenten.
- 3e Pedagoog: Zowel de binnen- als de buitenruimte is een rijke speelleeromgeving met speelplekken die uitnodigen tot spel, kinderen nieuwsgierig maakt en het de ontwikkeling stimuleert.

Door bewuste inzet van de 3 pedagogen stimuleren we de ontwikkeling van kindcompetenties. In de ontwikkeling van kinderen hangen alle facetten samen. Tijdens het eten en spelen, maar ook tijdens het dansen of ontdekken is er een samenhang en een overlap in de ontwikkeling van verschillende competenties. Pedagogisch professionals stimuleren de persoonlijke en sociale competenties van kinderen. Zij worden hierin ondersteund door de pedagogisch coach.

De zeven kindcompetenties zijn vertaald in de eigen woorden van kinderen: *Kijk, ik* Kinderen zijn immers trots op wat ze geleerd hebben en kunnen!

De zeven kindcompetenties zijn:

✓ Kijk, ik mag er zijn	> emotionele competenties
✓ Kijk, wij doen het samen	> sociale competenties
✓ Kijk, ik ben een lief, goed kind	> morele competenties
✓ Kijk, ik kan het zelf, het lukt me	> motorisch zintuiglijke competenties
✓ Kijk, ik voel, denk en ontdek	> cognitieve competenties
✓ Kijk, ik kan het zelf zeggen	> taal- en communicatieve competenties
✓ Kijk, ik kan dansen, zingen en iets maken	> creatief-beeldende competenties

Zie [bijlage 1](#) voor de uitwerking van de kindcompetenties, goed te gebruiken voor coaching.

In de rol van 2^e pedagoog zetten onze pedagogisch professionals de zes interactievaardigheden in, de basis van ons pedagogisch handelen. Hiermee biedt de pedagogisch professional alles wat een kind nodig heeft: de zorg voor veiligheid en welbevinden, autonomie en participatie, spelen, leren en sociale relaties (bron: Pedagogisch kader 0-4 en 4-13). Zie verder [hoofdstuk 2.1](#).

De kwaliteit van de kinderopvang staat of valt met de interactie van de professionals!
Pedagogisch coaches ondersteunen de professionals in hun handelen.

Kinderstad hecht grote waarde aan de ruimte als 3de pedagoog. We hebben een apart [Interieurbeleid](#), deze lichten we verder toe in paragraaf 2.3 "Een rijke speelleeromgeving".

1.4 Samenwerking met ouders

De kinderopvang kent twee belangrijke vormen van ouderbetrokkenheid:

- ouders als partner in opvoeding en ontwikkeling
- ouders en medezeggenschap.

Ouders als partner in opvoeding en ontwikkeling

Wij dragen als kinderopvang naast en samen met de ouders verantwoordelijkheid voor de zorg, opvoeding en ontwikkeling van hun kind(eren). Om de opvoeding thuis en op het kindercentrum goed op elkaar af te kunnen stemmen vinden wij het belangrijk dat er ruimte is voor uitwisseling van informatie, verwachtingen en opvoedings-ideeën. We willen een relatie aangaan met ouders, waarin belangstelling, openheid, wederzijds vertrouwen en respect centraal staan. Natuurlijk blijven ouders eindverantwoordelijk voor het welzijn van hun kind.

Ouders zijn geen homogene groep. Elke ouder heeft een eigen opvoedingsstijl, waarden en normen, een eigen taal en sociale en etnische achtergrond. Pedagogisch professionals staan open voor de leefwereld van de kinderen en hun ouders. Zij beschikken over communicatievaardigheden om alle ouders te bereiken. Kinderen gaan zich veilig voelen als ze merken dat hun ouders en hun thuistaal ook worden gewaardeerd en serieus genomen.

Goede kinderopvang start bij de keuze van een locatie die past bij kind en gezin. Daar begint ons contact en de samenwerking met de ouders. We nodigen ouders actief uit om onze locatie te bezoeken en een goed beeld te krijgen van de sfeer en de opvang die we bieden. Door goed contact en regelmatig overleg tussen ouders en pedagogisch professionals leggen we een verbinding tussen de verschillende leefwerelden van het kind. We willen partners in de opvoeding zijn, ouders 'ontzorgen' waar mogelijk en samenwerken aan een ontspannen samenleving waarin kinderen opgroeien.

Contactmomenten

Er zijn verschillende contactmomenten met ouders:

- De eerste rondleiding, waarin we ouders inzicht geven wat we doen en hoe we dit doen. Kennismakingsgesprek (ook wel intake genoemd) met de eerste uitwisseling van informatie.
- Evaluatiegesprek na afloop van de wenperiode (na ongeveer drie maanden). De directeur stuurt ouders digitaal het klanttevredenheidsonderzoek via KlantOK.
- Overdracht tijdens de haal- en brengmomenten. Tijdens deze contactmomenten met ouders wordt informatie uitgewisseld over het welbevinden van het kind, hoe het zich ontwikkelt en eventuele bijzonderheden. We nemen voldoende tijd om informatie uit te wisselen.

- Persoonlijk gesprek op afspraak geïnitieerd door ouder en/of pedagogisch professional als er behoefte is om eens rustig te praten. Er is altijd ruimte om specifieke zaken te bespreken, bijvoorbeeld over voeding, medicijnen, ontwikkelingen van het kind of over een bepaalde aanpak van het kind.
- Jaarlijks oudergesprek waarin welbevinden en ontwikkeling van het kind worden besproken op basis van het observatie-instrument.
- Tussentijdse tevredenheidsmeting: we vragen ouders na twee maanden opvang en daarna ten minste jaarlijks om hun klanttevredenheid in te vullen via het digitale instrument KlantOK.
- Ouders krijgen toegang tot een ouder-app, zodat wij informatie kunnen delen.
- Digitaal overdracht schrift in de ouder-app voor kinderen tot ongeveer 1 jaar.
- Overgangsgesprek wanneer een kind naar een andere groep, een andere opvang of naar de basisschool gaat (inclusief de overdracht).
- Als de opvang wordt stopgezet vragen we ouders om een laatste keer ons klanttevredenheidsonderzoek middels KlantOK in te vullen.
- Het contact met de ouders wordt versterkt tijdens ouderavonden, waarin onderwerpen en thema's worden besproken die ouders en pedagogisch professionals zelf aandragen. Deze ouderavonden kunnen voor de locatie georganiseerd worden of per groep.

Zomerfeest met ouders

Ouders en medezeggenschap

Wij vinden het belangrijk dat de ouders als groep belanghebbenden en gebruikers hun stem kunnen doen gelden. Het gaat hierbij om zaken als de uitwerking en uitvoering van ons beleid, de regels, de mate van flexibiliteit en de communicatie tussen ouders en de locatie.

Wij beschouwen ouders als een belangrijke partij die mee oordeelt over de door de opvanglocatie geboden diensten en producten. Wij erkennen het recht van ouders om gehoord te worden en advies uit te brengen over voorgenomen veranderingen in het pedagogisch beleid, ouderbeleid, organisatiebeleid en kwaliteitsbeleid. Wij erkennen het medezeggenschapsrecht van ouders: het recht om mee te denken en te adviseren over voorgenomen veranderingen op bovengenoemde beleidsterreinen.

Oudercommissie

Onze locaties investeren actief in ouderbetrokkenheid middels hun oudercommissie. Dit is een wettelijke verplichting voor een locatie die opvang biedt aan meer dan 50 kinderen. Door regelmatig contact tussen directeur en oudercommissie over (voorgenomen) beleid kunnen ouders adviseren en/of mee denken.

De lokale oudercommissies vergaderen regelmatig. De directeur kan hierbij aanwezig zijn en informeert de oudercommissie over de gang van zaken op het kindercentrum. De vergadering is in principe voor elke ouder toegankelijk.

De oudercommissie werkt conform een vastgesteld reglement en vanuit onderstaand kader:

- Zij behartigt de belangen van ouders op locatieniveau.
- Zij heeft onder andere een adviserende rol ten aanzien van de dagelijkse gang van zaken op het kindercentrum, denkt mee over het groepsgebeuren en is een klankbord voor ouders, professionals en de directeur.
- Zij bewaakt of het pedagogisch beleid van het kindercentrum goed wordt uitgevoerd. De oudercommissie heeft een belangrijke adviserende rol in het pedagogische locatiebeleid.
- Zij krijgt de gelegenheid advies te geven over alles wat het groepsgebeuren aangaat.
- Zij heeft een adviserende rol ten aanzien van de prijsstelling.

Klachten

Voor alle bij ons aangesloten locaties is een klachtenregeling vastgesteld. Ouders kunnen op een serviceformulier hun wensen, vragen, suggesties en klachten onder de aandacht brengen van hun locatie en/of de oudercommissie. Indien een klacht niet naar tevredenheid is afgewikkeld kan de ouder de klacht extern neerleggen bij de Landelijke Geschillencommissie Kinderopvang. Informatie is aanwezig op de locatie en onze klachtenregeling staat op de website.

2. Pedagogische methodiek

Interactievaardigheden, dagritme, observaties, leren spelen, speelgoed, thematisch werken en voorschoolse educatie. Het zijn allemaal methoden en middelen om de pedagogische kwaliteit te versterken. Lees hier alles over in hoofdstuk 2.

Pedagogisch professionals op de locaties zetten pedagogische methodiek in om de ontwikkeling van de kinderen te stimuleren. Startpunt is het vertrouwde dagritme van de groep. De professionals observeren de kinderen gedurende de hele dag. Door hun participatieve houding hebben pedagogisch professionals oog voor initiatieven, meningen en ideeën van kinderen. Op basis hiervan zetten ze pedagogische methodiek in die betrekking heeft op hun handelen en interactie, het dagprogramma, de inrichting, VVE-programma's, activiteiten en spelmateriaal. Wanneer er zorgen zijn over een kind dat opvalt, kunnen pedagogisch professionals en directeuren terugvallen op specifiek beleid, protocollen en ondersteuning.

Factoren die de pedagogische kwaliteit beïnvloeden:

- Interactie tussen pedagogisch professionals en kinderen;
- Opleiding, scholing en coaching van pedagogisch professionals;
- Borging van en controle op pedagogische kwaliteit door een kwaliteitsmonitor en door GGD-inspecties;
- Overleg en afstemming met ouders over de ontwikkeling van hun kind.

2.1 De zes interactievaardigheden

De kinderopvang biedt kinderen een eigen leefwereld waarin ze spelen, leren en vrienden maken. Goede opvang begint met een positieve en warme sfeer, waarin kinderen zich prettig voelen en zich kunnen ontwikkelen. Pedagogisch professionals spelen een belangrijke rol in die leefwereld. Zij zijn de volwassenen die met hen een vertrouwde relatie aangaan (de 2de pedagoog). Ze bieden alles wat een kind nodig heeft; de zorg voor veiligheid en welbevinden, autonomie en participatie, spelen, leren en sociale relaties. In een groep creëren pedagogisch professionals door te werken vanuit de zes belangrijke interactievaardigheden:

Interactievaardigheden:

- Sensitieve responsiviteit
- Respect voor autonomie
- Structureren en grenzen stellen
- Praten en uitleggen
- Ontwikkelingsstimulering
- Begeleiden van interacties tussen kinderen

(Riksen-Walraven, 2004)

Toelichting op de interactievaardigheden

Sensitieve responsiviteit

Pedagogisch professionals hebben individuele aandacht voor alle kinderen. Door sensitief (zien, horen, verwoorden, begrijpen) en responsief (reageren) te werken bieden ze emotionele ondersteuning aan kinderen.

Respect voor autonomie

Pedagogisch professionals hebben respect voor de autonomie van het kind en geven kinderen gelegenheid om zelf keuzes te maken, oplossingen te vinden of verantwoordelijkheid te nemen.

Structureren en grenzen stellen

Pedagogisch professionals bieden structuur. Een dagprogramma, rituelen en het geven van positieve gedragsaanwijzingen helpen kinderen hun gedrag en impulsen te leren beheersen.

Praten en uitleggen

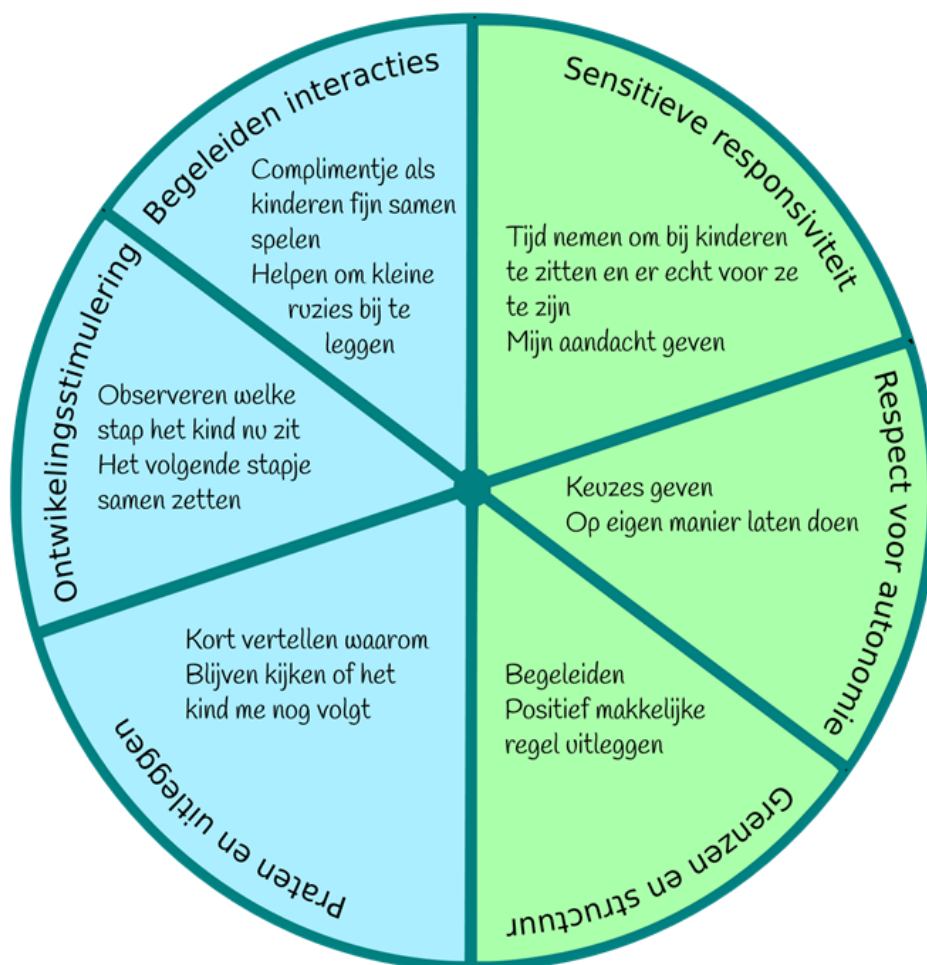
Pedagogisch professionals luisteren, maken de buitenwereld begrijpelijk, benoemen gevoelens, verwoorden en leggen heel veel uit.

Ontwikkelingsstimulering

Pedagogisch professionals beschikken over didactische/ educatieve vaardigheden om activiteiten aan te bieden. Zij stimuleren sociaal emotionele -, motorische -, taal -, reken- en creatieve ontwikkeling van kinderen door gevarieerde activiteiten en materialen aan te bieden en kinderen uit dagen nieuwe dingen te proberen.

Begeleiden van interacties tussen kinderen

Pedagogisch professionals ondersteunen interacties in de groep, zodat er positieve relaties tussen de kinderen ontstaan. Kinderen komen graag als ze lekker kunnen spelen met andere kinderen. Positieve aandacht, rituelen en samen activiteiten ondernemen biedt kinderen de kans om te oefenen met sociale vaardigheden.

De rol van de pedagogisch professional

Spelen is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen (Rudolf Steiner, Lev Vygotsky). In spelsituaties leren jonge kinderen en ontwikkelen ze allerlei competenties. Het is een manier om gebeurtenissen te verwerken, lekker te bewegen of om sociale relaties aan te gaan. Het vrij spel heeft voor het kind geen doel, er zit geen diepere gedachte achter.

Volgende Elly Singer en Loes Kleerekoper (2010) kan de rol van de pedagogisch professional bij het vrij spel verschillen:

- voorwaarden scheppen op het gebied van het dagritme, de inrichting, de samenstelling van de groep en het speelgoed
- helpen bij het begin van het spel
- in de buurt zijn, waardoor kinderen zich veilig voelen en emotionele bevestiging krijgen
- meespelen als dat het spel van de kinderen verrijkt

Tijdens het dagprogramma is er veel gelegenheid voor vrij spel. Dit is op de eerste plaats natuurlijk leuk, het ontstaat vaak spontaan en is een eigen keuze van het kind. Alleen, naast elkaar of in een groep komen kinderen tot allerlei spel.

De pedagogisch professional is te gast in het vrij spel en stuurt zo min mogelijk bij, het spel blijft van de kinderen. De pedagogisch professional begeleidt een kind om tot spel te komen, speluur te verlengen of aandacht voor de spelkwaliteit. Als een kind een voorkeur heeft voor bepaald spelmateriaal kan er ander materiaal aan toegevoegd worden, hierdoor ontstaat er variatie in het spelaanbod wat bijdraagt aan de spelkwaliteit.

'Kinderen leren het meest van elkaar', dus zeker het stimuleren van de sociale competenties sluit aan bij de context van de kinderopvang.' – Steven Pont

Activiteiten op alle locaties

Startpunt is de groep kinderen. Door observaties en ervaring kiezen de pedagogisch professionals activiteiten, die een specifieke competentie of de brede ontwikkeling van kinderen stimuleert. Onder activiteiten verstaan we zowel kortdurende, incidentele en spontane activiteiten als georganiseerde, voorbereide activiteiten. De activiteit wordt voorbereid, uitgevoerd en geëvalueerd.

Het aanbieden van activiteiten kan op allerlei momenten van de dag: tijdens een activiteiten blok in de (kleine) groep, tijdens het vrije spel en ook tijdens de routines in het dagritme bijvoorbeeld aan tafel. Hiermee geven we aan dat de cirkel van 'observeren, kiezen en uitvoeren' in 2 minuten kan plaatsvinden.

Op onze locaties zien we vaste momenten uit het dagritme ook als kans voor interactie en het stimuleren van de ontwikkeling. Drie soorten activiteiten komen op alle locaties aan bod. Deze activiteiten bieden een mogelijkheid om extra aandacht te hebben voor diversiteit en inclusie.

1. Natuur en buiten spelen

Kinderen hebben behoefte aan ruimte en vrijheid. De natuur daagt uit om te bewegen en avonturen te beleven. Louv heeft in zijn boek 'Het laatste kind in het bos' aangetoond dat direct contact met de natuur van wezenlijk belang is voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid van kinderen. Al spelend ontdekken kinderen de natuur en doen ze nieuwe ervaringen op: verbazing, dingen willen aanraken, weten of begrijpen. Kinderstad heeft een duidelijke visie over het inrichten van buitenruimtes; avontuurlijk, met ontdekmogelijkheden en gebruik makend van natuurlijke materialen.

2. Cultuur, creativiteit en techniek

Muziek, dans, film en beweging en allerlei vormen van beeldende expressie staan vaak op het programma. En er is ruimte voor techniek. Vooral omdat veel kinderen er plezier aan beleven. Daarnaast stimuleren deze activiteiten de persoonlijke en sociale competenties van kinderen.

3. Bewegen en sport

We vinden het belangrijk dat kinderen meer bewegen; de overheid stimuleert op allerlei manieren dat we meer bewegen en gezonder leven. Het landelijke initiatief "Jongeren Op Gezond Gewicht", kortweg JOGG genoemd, wordt in vele gemeenten opgepakt en uitgerold. De Kinderopvanggroep sluit hier graag bij aan. Op alle locaties is ruimte en gelegenheid om binnen sport- en spelactiviteiten uit te voeren. Pedagogische professionals stimuleren kinderen om mee te doen en betrekken kinderen actief bij de keuze van activiteiten.

Thematisch werken

Thematisch werken biedt mogelijkheden voor het stimuleren van de brede ontwikkeling door betekenisvol spel. Herkenning, herhaling en verdieping zijn belangrijke elementen. We besteden dan langere tijd aandacht aan een bepaald onderwerp (gemiddeld vier tot zes weken) en werken een onderwerp op verschillende manieren uit. Denk aan liedjes, activiteiten, spelmateriaal, inrichting, etc. Daarnaast biedt het werken met thema's samenhang, structuur en duidelijkheid voor de professionals en de kinderen en aanknopingspunten voor de contacten met de ouders en met school en activiteiten in de wijk.

Zeker tijdens de vakantieperiodes wordt op de bso's met thema's gewerkt om een uitdagend en leuk programma te maken.

In de kinderopvang worden thema's aangeboden op baby/ dreumes en peuterniveau. Uitgewerkte thema's zijn terug te vinden in VVE-programma's. In het VVE-borgdocument is uitgewerkt hoe locaties met een VVE-programma werken, hoe zij tot ene activiteitenaanbod komen en hoe zij samenwerken met ouders en met de scholen om kinderen een optimale start te bieden op de basisschool. Ook de manier waarop kinderen betrokken worden bij de (keuze voor) activiteiten is hierin uitgewerkt.

2.2 De kracht van een passend en vertrouwd dagritme

Een goed dagritme komt tegemoet aan de basisbehoeften van de kinderen. Het heeft een positieve invloed op het welzijn, omdat de voorspelbaarheid structuur en veiligheid biedt.

Kenmerken van een goed dagritme

- Het is duidelijk en overzichtelijk voor kinderen, pedagogisch professionals en ouders.
- Het wordt gemarkeerd door vaste onderdelen zoals brengen, vrij spel, eten en activiteiten in de (kleine) groep, de overdracht bij het ophalen.
- Het is ruim gepland, zodat kinderen niet gehaast hoeven te worden.
- Er is ruimte voor flexibiliteit om rekening te houden met individuele kinderen of andere omstandigheden.
- Er is een balans tussen rustige en actieve momenten en tussen alleen spelen, in kleine groepjes spelen en met de hele groep en tussen binnen en buiten spelen.
- Last but not least: Het ritme sluit aan bij de ontwikkeling van de kinderen; bij baby's sluit het aan bij hun bioritme van thuis en naarmate kinderen ouder worden kunnen ze zich beter aanpassen aan het ritme van de groep. Het ritme op een bso sluit aan op de openingstijden van de scholen. Dat betekent meestal een korte middag en soms hele dagen en weken in de vakanties.

In het pedagogisch locatiebeleid zijn o.a. de volgende vaste momenten van de dag uitgewerkt: brengen door ouders of ophalen uit school, binnenkomst, startmoment van de (mid)dag, vrij spelen en buiten spelen, individuele aandacht, persoonlijke verzorging, georganiseerde activiteiten, groepsmomenten, rustige momenten, pauzemomenten, opruimen, oudercontacten en afscheid.

Op basis van bijvoorbeeld observaties, een veranderde groepssamenstelling, opvallend gedrag van kinderen of een nieuwe inrichting kan de invulling van het dagritme veranderen, zodat het opnieuw aansluit bij de groep en pedagogische doelen.

2.3 Een rijke speelleeromgeving

Bij Kinderstad staat de speelleeromgeving hoog in het vaandel. We zien de binnen- en buitenruimte als derde pedagoog. De ruimte fungeert als derde pedagoog wanneer de speelplekken uitnodigen tot spel, het aanbod de kinderen nieuwsgierig maakt en het de ontwikkeling stimuleert. De pedagogisch professionals hebben een belangrijke rol in het maken van een rijke speelleeromgeving. Het interieur en spelmateriaal ondersteund hierbij.

In deze paragraaf wordt toegelicht welke uitgangspunten gelden voor de binnen- en buitenruimte van de locaties, het faciliteren van een voorbereide omgeving en spelmateriaal³. Voor meer specifieke informatie over deze onderwerpen wordt verwezen naar het Interieurbeleid en het Spelbeleid deel 1 en deel 2.

De binnen- en buitenruimte als derde pedagoog

Een ruimte die goed ingericht is in relatie tot de opvoedingstaken van de pedagogisch professionals ontwikkelt zich tot de 3de pedagoog. Kinderen worden gevormd door drie pedagogen: ze leren van de omgang met andere kinderen, volwassenen en de omgeving. Het uitgangspunt is dat het interieur een belangrijke bijdrage levert aan het pedagogisch klimaat van de locatie.

Kinderstad zorgt voor goed ingerichte locaties met ieder een eigen concept. Iedere locatie is uniek. We kijken naar het pand, de doelgroep en indien van toepassing de specialiteit zoals een sport of cultuur BSO. Daarna wordt een concept ontwikkeld dat de kwaliteiten en kenmerken van de locaties

³ Spelmateriaal: Verzamelnaam voor verschillende soorten materialen om mee te kunnen spelen. Speelgoed: uit de winkel/ kant en klaar

in zijn kracht zet, mooi op elkaar afgestemd. Daarop volgt het inrichten van de binnen- en buitenruimte, die afgestemd wordt op de leeftijd van de kinderen. de keuze van het meubilair, kleuren en materialen worden afgestemd op de doelgroep en het concept van de locatie. Door aandacht voor kleur en aankleding en een goed verlichtingsplan ontstaat de sfeer van een thuis. Een opgeruimd thuis met materialen van hoge kwaliteit biedt overzicht en rust op een groep.

Binnen ruimte

De inrichting van de groepsruimte sluit aan bij de leeftijd van de kinderen. Huiselijkheid en gezelligheid vinden we heel belangrijk. Daarom zie je in ieder interieur een woongedeelte, een keuken en een tafel/spelgedeelte. Dit is de basis en wordt aangevuld met bijvoorbeeld een speelzaal of atelier.

Baby's en dreumesen: een stamgroepsruimte voor baby's en dreumesen is een open ruimte, waar baby's veilig kunnen liggen, rollen, kruipen en klimmen. Er is een hoge box of een grondbox op een doordachte plek.

Peuters: in de ruimte bieden we speelplekken met duidelijke functies zoals een plek voor auto's, bouwen, knutselen, puzzelen, huishoek enz. Dit wordt aangevuld door variatie aan te brengen, de thema's te verwerken in de speelhoeken en het activiteitenaanbod. Kinderen en pedagogisch professionals kunnen elkaar vanuit zoveel mogelijk plekken in de groepsruimte zien.

Bso: een bso heeft verschillende vertrekken. Elke bso heeft een eigen centrale keuken en speelplekken zoals een huishoek, atelier, bouwplek, theater, een ruimte om te bewegen of een plek om huiswerk te maken. Elke basisgroep heeft een eigen plek waar wordt gestart en afgesloten met voldoende ruimte en rust voor de kinderen. Dat kan een grote tafel zijn, maar ook een podium met gezellige kussens en lage tafeltjes of een grote keukenbar. Een grote bso kan opgesplitst worden in 2 speelgroepen met elk 2 of 3 basisgroepen en eigen ruimtes en een keuken.

Buitenruimte

De buitenruimte is minstens net zo belangrijk als de binnen ruimte. De buitenruimtes worden ingericht vanuit de visie dat kinderen kunnen ontdekken en zich kunnen verwonderen. De buitenruimte wordt ontworpen door een expert die ervoor zorgt dat er veel te ontdekken valt met kruipdoor sluipdoor paadjes en een speciaal, afgeschermd en geïntegreerd gedeelte voor de baby's zodat zij ook vrij snel bewegingsvrijheid krijgen buiten. Ook buiten slapen is mogelijk.

Het gaat om buitenruimtes die kinderen nieuwsgierig maken en uitdagen tot spel met zand, water of houtblokken en kwalitatief goede speeltoestellen. Er is aandacht voor risicovol spel. Op sommige locaties zijn dieren en/ of een moestuin aanwezig.

Vorbereide omgeving

De omgeving waar kinderen dagelijks zijn is bepalend voor de ontwikkeling. Iedere stamgroep en basisgroep is ingericht als een voorbereide omgeving waarbij kinderen zich welkom voelen en uitgenodigd worden tot spel. Een voorbereide omgeving is een binnen- of buitenruimte waarbij een aantal speelplekken 'spel klaar' zijn. De rol van pedagogisch professionals is hierin belangrijk. Pedagogisch professionals stemmen de omgeving af op de specifieke behoeften van de kinderen in een bepaalde ontwikkelingsfase en hun interesses. Het zal de kinderen activeren en hun creativiteit en intrinsieke motivatie stimuleren.

Het creëren van een voorbereide omgeving geldt niet alleen voor de groepen waar kinderen aanwezig zijn maar ook voor de groepen die (tijdelijk) niet in gebruik zijn. Elke groepsruimte dient zo ingericht te zijn dat er op elk moment van de dag een groep kinderen onder begeleiding van pedagogisch professionals kan spelen. De groepsruimtes zien er rijk ingericht uit, geven een welkom gevoel en nodigen uit tot spel.

Spelmateriaal

Voor het creëren van een voorbereide omgeving is spelmateriaal. Vanuit Kinderstad gelden onderstaande uitgangspunten voor de aanschaf van spelmateriaal in de kinderopvang.

- Het spelmateriaal sluit aan bij de interesse, leeftijd en ontwikkelingsfases van de kinderen.
- Het spelmateriaal sluit aan bij de speelplekken.
- Het spelmateriaal is veilig. Het formaat en de soort materiaal wordt afgestemd op de leeftijd van de kinderen. Het spelmateriaal wordt vervangen als het kapot, versleten en incompleet is.
- Op iedere groep is een basis aan spelmateriaal aanwezig dat aangevuld wordt met wisselend materiaal om zo voldoende variatie en uitdaging te bieden.
- Een deel van het spelaanbod bestaat uit open eind spelmateriaal.
- Er worden ook materialen aangeboden die kinderen herkennen uit de thuissituatie zoals pollepels, theedoeken, kleding, accessoires.
- Ieder kind kan zichzelf in het spelmateriaal herkennen, op het gebied van diversiteit en inclusie.

Naast bovenstaande uitgangspunten geldt dat er wordt gekozen voor zoveel mogelijk duurzaam spelmateriaal, natuurlijke materialen en zo min mogelijk plastic.

Open eind spelmateriaal

De voorbereide omgeving bestaat uit verschillende soorten spelmateriaal zoals; materiaal dat kinderen herkennen uit hun eigen leefwereld, materiaal waar kinderen zichzelf in herkennen op het gebied van diversiteit en inclusie, thema gericht materiaal en open eind spelmateriaal. Open eind materiaal stimuleert de kinderen tot sociaal spel, fantasie, probleemoplossend handelen, creatieve processen, spel met regels, rollenspel en verhaal vertellend spelen. De uitkomst van het spel ligt van te voren niet vast.

Open eind materiaal wordt ook wel passief spelmateriaal genoemd. Passief spelmateriaal heeft net als open eind materiaal geen doel of uitkomst. Passief spelmateriaal is 'stil' en heeft geen batterijen of duidelijke figuratieve vormen. De tegenhanger van passief spelmateriaal is actief spelmateriaal. Onder actief spelmateriaal verstaan we spelmateriaal met batterijen, figuratieve vormen, activiteitenborden, liedjesboeken en interactieve speelgoedbeesten. Passief spelmateriaal maakt kinderen actief, en actief spelmateriaal maakt de kinderen passief in het spel.

Een andere vorm 'open eind spelmateriaal' is Loose parts en omvat alle soorten losse onderdelen. De oprichter van de term 'loose parts', architect Simon Nicholson, was ervan overtuigd dat je met loose parts de creativiteit en wil om te ontdekken faciliteert, een stuk meer dan gefixeerde leeromgeving met speelgoed dat beperkte mogelijkheden heeft. Overal om je heen zijn loose parts te vinden, kleine en grote losse onderdelen. Tevens is het aanbieden van looseparts zeer geschikt voor buiten.

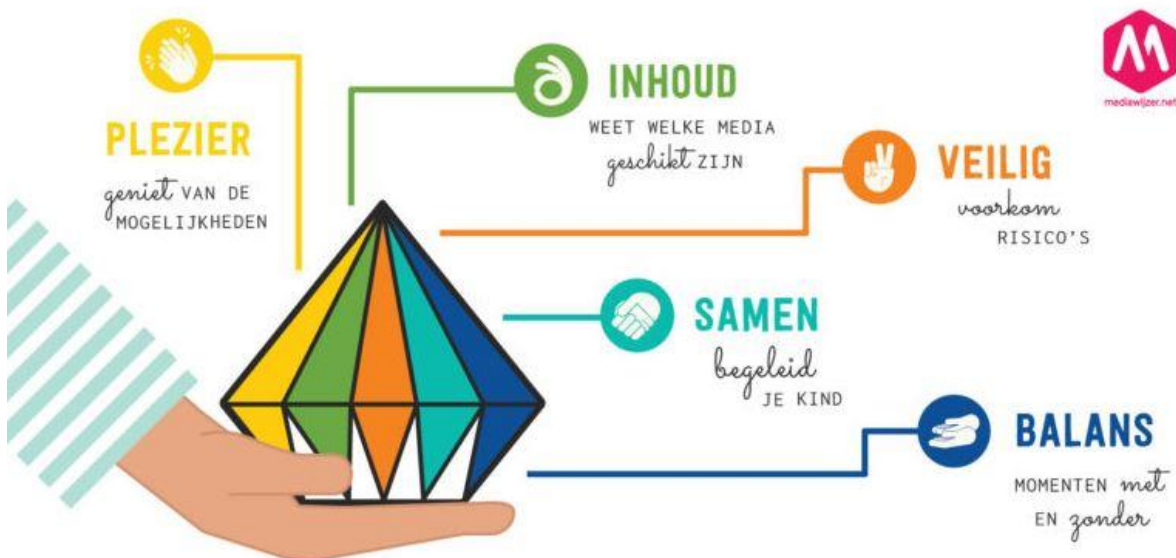

Voor meer informatie over deze uitgangspunten van Kinderstad over spel, materiaal keuzes en tips voor de aanschaf van materiaal wordt verwezen naar het Spelbeleid deel 1 en deel 2.

Mediaopvoeding

De inzet van media zoals games, internet, computerspelletjes en televisie- of films kijken en zelf blogs/ vlogs maken krijgt een plek in het spel van kinderen. Van 2 jaar tot 4 jaar gebruiken we [digitale media](#) met de kinderen zeer beperkt. Oudere kinderen op de [bso](#) spelen graag computerspelletjes/ games waarbij ze kunnen bewegen/dansen, kinderen gebruiken de computer/ tablet ook om huiswerk te maken. [Mediaopvoeding en computervaardigheden kunnen een onderdeel zijn via het aanbod van BOOST!](#)

'Gecontroleerd en bewust gebruik hiervan, zijn een verrijking van het aanbod. Naast vermaak en ontspanning stimuleert het begeleid gebruik van internet de ontwikkeling van mediawijsheid.' – P. Nikken

2.4 Voorschoolse Educatie (VE)

In Tilburg, Waalre, Valkenswaard en Cranendonck werken alle bij ons aangesloten peuteropvang locaties en kinderdagverblijven met een landelijk erkend VVE-programma (voor- en vroegschoolse educatie) dat bij voorkeur aansluit bij het programma van de basisschool waarmee wordt samengewerkt. Het gaat om speciale programma's om de ontwikkeling te stimuleren met extra aandacht voor taalontwikkeling (mondelinge taal en ontluikende geletterdheid), sociaal emotioneel welbevinden, motoriek en vaardigheden met cijfers en getallen (ontluikende gecijferdheid), om achterstanden te voorkomen of in te lopen en instroom op de basisschool te versoepelen.

Peuters met een VE-indicatie – een verhoogd risico op een (taal)ontwikkelingsachterstand geïndiceerd door de GGD van het consultatiebureau – komen in aanmerking voor 960 uur⁴ voorschoolse educatie in de kinderopvang in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar. De exacte indicatiecriteria kunnen per gemeente verschillen.

De VVE-programma's geven richting aan de samenwerking met ouders en het onderwijs waardoor er een doorgaande lijn van opvang naar school ontstaat. Uitgangspunt is dat onze VE-locaties werken met het VVE-programma Startblokken, Uk & Puk of Piramide en dat alle locaties op VE niveau werken. De pedagogisch coach hierin een belangrijke rol.

Iedere VE-locatie heeft op basis van het eigen VVE-programma een borgdocument waarin de dagelijkse werkwijze is uitgewerkt. Dit is een apart onderdeel van het pedagogisch locatiebeleid. Naast doelgerichte activiteiten stimuleren we de interactie tussen en met kinderen en de ontwikkeling de hele dag door.

Wij volgen de ontwikkeling van de kinderen met het observatie instrument KIJK! 0-7. Ondersteund door pedagogisch coaches zorgen we ervoor dat het aanbod en de begeleiding zo goed mogelijk aansluiten bij de ontwikkelingsbehoefte van het kind. De mentor heeft een belangrijke rol in het volgen en stimuleren van de ontwikkeling van haar mentorkinderen. De mentor is ook contactpersoon voor de ouders. Naast de dagelijkse overdracht, nodigt de mentor de ouders minimaal één keer per jaar uit voor een gesprek om de ontwikkeling van hun kind te bespreken en hoe deze samen te stimuleren. Extra contactmomenten zijn altijd mogelijk.

⁴ Per 1 augustus 2020 zijn gemeenten verplicht kinderen tussen 2,5 en 4 jaar 960 uur VE aan te bieden.

2.5 Op ontdekkingstocht door open deuren

Open deurenbeleid betekent dat we kinderen de mogelijkheid geven om op ontdekking te gaan en zelf keuzes te maken. Keuzes met wie ze spelen, waarmee ze spelen en in welke ruimte van de locatie. In iedere groepsruimte is iets anders te doen, te beleven en zijn andere kinderen en volwassenen.

Dit is een wijze van werken waardoor kinderen ervaringen kunnen opdoen en meer uitdaging en variatie hebben. De visie die eraan ten grondslag ligt is gericht op ruimte geven aan kinderen en aansluiten bij hun behoeften en mogelijkheden. Het ondersteunt kinderen in het nemen van eigen initiatief en zorgt ervoor dat kinderen zichzelf kunnen zijn.

In het pedagogisch locatiebeleid beschrijven teams waarom, wanneer en op welke manier een locatie werkt met het 'open deurenbeleid'. We doen meer dan zomaar de deur openzetten tussen groepen. We kijken naar de groep, naar de competenties van de kinderen en bieden gericht in bepaalde ruimtes activiteiten aan. Vrij of begeleid spel in een bouwhoek kan een ontwikkelingsgerichte activiteit zijn voor de dreumesen. Een uitdagend klim- en klauterparcours of een taalactiviteit kan prima aansluiten bij de ontwikkelbehoefte van de oudste peuters. En op onze bso's werken we naar volle tevredenheid met een maximale invulling van ons open deuren beleid. Het principe van kinderen in een vaste basisgroep wordt buiten de start- en pauzemomenten los gelaten en er wordt gewerkt met een vast team pedagogisch professionals die zich verdelen over alle beschikbare ruimtes waar activiteiten worden aangeboden. Elk kind heeft een mentor, die het kind kent. Voor de rust in de ruimte en de concentratie stimuleren we de kinderen om voor een bepaalde tijd, passend bij de leeftijd, bezig te zijn met de activiteit. Natuurlijk kunnen kinderen kiezen en biedt de eigen groep de geborgenheid om veilig bij terug te keren.

Op verschillende locaties zijn initiatieven om peuters en kleuters gezamenlijk activiteiten aan te bieden op bepaalde momenten in de week. Hoe dit precies ingevuld wordt is locatie specifiek. Dit gebeurt in onderling overleg en binnen de wettelijke kaders.

BSO – externe activiteitenruimtes

Steeds vaker kunnen bso-locaties beschikken over externe activiteitenruimtes buiten de bso, bijvoorbeeld een nabijgelegen gymzaal van school of sportcentrum of een atelierruimte in een Multifunctionele Accommodatie (MFA). Dit biedt kinderen de gelegenheid om aan specifieke activiteiten deel te nemen. Hun wereld en hun mogelijkheden worden op deze manier vergroot. Bso's kunnen er voor kiezen om samen met één of meerdere bso's een activiteitenprogramma te bieden. Zeker onze sport-bso's en onze cultuur- en natuur-bso's lenen zich voor gezamenlijke activiteiten met andere bso's. In hun pedagogisch locatiebeleid geven de bso-locaties actuele informatie over gebruik van extra activiteitenruimtes buiten de bso. Hierbij houden we rekening met het vervoer van de kinderen. Het uitgangspunt is dat ouders hun kinderen op kunnen halen bij de externe activiteitenruimte. Ouders hebben hiervoor getekend en worden altijd vooraf op de hoogte gesteld.

Locatie overstijgend opvangen

Op schoolvrije of rustige opvangdagen met weinig kinderen kan er voor worden gekozen om kinderen locatie overstijgend op te vangen op een andere bso en deel te laten nemen aan een gezamenlijk activiteiten programma. Hier wordt op de kleinere bso's vaak voor gekozen om kinderen toch voldoende uitdaging en een fijne dag te bieden. Ouders tekenen hiervoor middels een aparte clausule "locatie overstijgend opvangen" in het opvangcontract.

Speelgroepen op grote bso's

Op grote bso-locaties (meer dan 5 groepen) kunnen we kiezen voor meerdere **speelgroepen** van maximaal 50 kinderen verdeeld over 3 basisgroepen met een eigen centrale ruimte en keuken. We bieden de kinderen binnen de ruimtes van de speelgroep veiligheid en geborgenheid in een eigen

basisgroep. De kinderen kunnen incidenteel de ruimtes van de eigen speelgroep verlaten om in ruimtes van een andere speelgroep van de bso te spelen en mee te doen aan speciale activiteiten die aansluiten bij hun interesse en ontwikkelbehoefte.

BOOST!

BOOST! is een nieuwe dienst, die we bij bso's aanbieden. BOOST! is een team van pedagogisch didactisch specialisten die binnen afgesproken periodes op de bso diverse kinderen ondersteunen en verrijken in hun ontwikkeling op een specifiek gebied. Dit gebeurt op een uitdagende en speelse manier.

Denk bijvoorbeeld aan weerbaarheidstraining, computervaardigheidstraining of huiswerkbegeleiding. Ieder kind kan deelnemen, samen met zijn vrienden, om zijn talenten optimaal te ontwikkelen.

2.6 Alle kinderen in beeld

Oplettend rondkijken en gericht observeren zijn belangrijke pedagogische vaardigheden. Tijdens het werk goed kijken, luisteren en aandacht hebben voor kinderen hoort bij het dagelijks handelen van een pedagogisch professional.

Om alle kinderen goed en systematisch in beeld te krijgen, brengen de pedagogisch professionals het welbevinden in beeld van ieder individueel kind en van de groep in een groepsobservatie. Van jonge kinderen tot 4 jaar observeren we welbevinden en de ontwikkeling met de landelijk erkende methode *KIJK! 0-7*. Twee keer per jaar maakt de mentor van het kind een registratie in *KIJK!*. Deze methode biedt tevens de mogelijkheid van een goede overdracht naar de basisschool en naar de bso. Op de bso werken we met ons zelf ontwikkelde observatie instrument "*Kijken naar Kinderen*", waarin de focus ligt op welbevinden. Eén keer per jaar vult de mentor 'Kijken naar kinderen' in.

0-4 jarigen	4-13 jarigen
We volgen met het observatie-instrument 'KIJK! 0-7' het welbevinden van de kinderen en de ontwikkelings-domeinen: motorische -, sociaal-emotionele -, taal- (mondelinge taal en ontluikende geletterdheid), rekenontwikkeling (ontluikende gecijferdheid en cognitieve ontwikkeling) en tekenontwikkeling.	We volgen met het observatie instrument 'Kijken naar kinderen' het welbevinden van de kinderen. De ouders en de kinderen vanaf 8 jaar vullen ook een vragenlijst in over hoe zij het vinden op de buitenschoolse opvang.

Het team van pedagogisch professionals bespreekt alle individuele observaties met elkaar in de regelmatig terugkerende kind besprekingen. Dit levert concrete informatie op waarmee de kwaliteit van de opvang voor het kind kunnen verbeteren en versterken en die we graag in een gesprek met de ouders delen. Zo nodig worden er extra afspraken met ouders gemaakt. Naast de individuele observaties worden ook de groepsobservaties gezamenlijk besproken om zo pedagogische doelen, pedagogisch handelen, activiteiten of dagritme verder af te stemmen op de behoeften van de kinderen.

2.7 Kinderen met een ondersteuningsbehoefte

Sommige kinderen vallen op in hun gedrag, ze zorgen voor onrust op de groep, zijn druk of luisteren niet of zijn juist meer teruggetrokken en doen niet mee aan het groepsgebeuren. Door goed naar kinderen te kijken en systematisch te observeren kunnen individuele kinderen opvallen.

Gewenst gedrag

Soms gaat het om 'gewoon' lastig gedrag; elk kind is wel eens lastig. Pedagogisch professionals stellen grenzen, gebruiken humor, zijn zich bewust van voorbeeldgedrag en zijn vooral gericht op positief gedrag. Samen zoeken naar oplossingen of de focus te verleggen naar het gewenste gedrag lost vaak problemen op. Wanneer het gedragspatroon erg storend is, krijgt het kind de ruimte om tot zich zelf te komen door het uit de situatie te halen. De professionals kijken wat het kind nodig heeft om weer mee te doen in de groep. Zo nodig spreken we een moment met het kind af om samen na te praten.

Aandacht en zorg

Kinderen met gedragsproblemen, een achterblijvende ontwikkeling of een fysieke beperking vragen meer aandacht. Kinderen met een ziekte, kinderen met moeilijke thuissituaties vanwege ziekte van ouders, financiële problemen of verwaarlozing en mishandeling vragen een uitgebreidere zorg. In ons zorgprotocol zijn uitgangspunten, verantwoordelijkheden, werkwijze en samenwerking met ouders uitgebreid beschreven. Dit vormt de leidraad voor het handelen. Ook de samenwerking met zorgpartners en school staan hierin beschreven.

'Kinderen zijn nog in ontwikkeling. Het zijn geen kant en-klare pakketjes. Ze zijn soms boos, vervelend, lastig of anderszins niet leuk. Zolang het niet levensbedreigend is, hoort het erbij en gaat het meestal vanzelf weer over.' – Steven Pont, ontwikkelingspsycholoog

Mogelijkheden en grenzen

Ons uitgangspunt is dat het kind 'op z'n plaats is': zich veilig en prettig voelt en dat er voldoende ontwikkelingsmogelijkheden zijn. Andere uitgangspunten bij mogelijke plaatsing zijn dat de rest van de groep zich er veilig en prettig bij voelt en dat de pedagogisch professionals voldoende toegerust en deskundig zijn om goed voor het kind te kunnen zorgen. Rekening houdend met die uitgangspunten kunnen kinderen van het speciaal onderwijs in principe ook terecht op onze bso's. We gaan dan in overleg met de ouders en zo nodig met externe deskundigen en spreken vaak een tijdelijk contract van max 3 maanden af.

Vermoeden kindermishandeling

Als professionele kinderopvangorganisatie hebben we een verantwoordelijkheid en taak als het gaat om het signaleren van vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld. Wanneer pedagogisch professionals zich zorgen maken over een kind, dan bespreken zij dat altijd met ouders, de directe collega's van de groep en de directeur. Wij werken volgens de richtlijnen van onze Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. En natuurlijk ons zorgprotocol. De directeurs van onze locaties zijn nauw betrokken bij de zorg en het welzijn van de aan ons toevertrouwde

kinderen. Zij hebben de regie en een (bege)leidende rol in voortgangsgesprekken met ouders van zorgintensieve kinderen die extra aandacht van ons vragen en waar mogelijk extra ondersteuning door zorgprofessionals nodig is.

Intern Kindgericht Overleg (IKO)

Ter ondersteuning van locaties is er de mogelijkheid van een zogenaamd IKO: een Intern Kindgericht Overleg tussen directeur en afdeling Pedagogiek en Kwaliteit. De specialisten van afdeling Pedagogiek en Kwaliteit hebben specifieke expertise, geven feedback, gericht advies en praktische ondersteuning waarmee de directeur weer verder kan, samen met het team en de ouders en eventueel andere betrokken zorgpartners.

Samenwerking

Op het gebied van kinderen met een extra zorgvraag is samenwerking met ouders en de betrokken zorgpartners essentieel. We werken samen met de jeugdgezondheidszorg van GGD Brabant Zuidoost in de Kempen (Eindhoven, Waalre, Valkenswaard) en GGD Hart voor Brabant (Tilburg en Gilze en Rijen). Zij zijn onze belangrijke partners voor preventief ontwikkelingsgericht advies en voor richtlijnen ten aanzien van gezond, hygiënisch en veilig handelen. Andere partners zijn het basisonderwijs en het (school)maatschappelijk werk.

In gemeente **Tilburg** zijn vanuit de GGD **IB'ers Kinderopvang** aangesteld voor kinderdagverblijven. Deze functionarissen ondersteunen ouders en team direct op de locaties bij het signaleren van zorgintensieve kinderen, het verwijzen naar de juiste zorg en de voorbereiding en start op de basisschool.

3. Verzorging

Kinderen eten, drinken, slapen, spelen, leren. Ze hebben recht op een veilige en gezonde omgeving. In hoofdstuk 3 de aanpak, afspraken en regels om dit te realiseren.

Een belangrijke taak in de kinderopvang is de verzorging van de kinderen. Baby's, peuters en kleuters hebben hierin verschillende behoeften. En jonge kinderen hebben weer andere behoeften dan basisschoolkinderen. In dit hoofdstuk komen verschillende aspecten van de verzorging aan bod en benoemen we de uitgangspunten vanuit een pedagogische benadering. Inhoudelijke uitwerkingen zijn te vinden in het pedagogisch locatiebeleid, werkinstructies en protocollen.

'...met de kleintjes is het veel zorgen, juist daarin leren ze veel. Bovendien is de samenwerking met de ouders essentieel. Door uitwisseling tussen ouders en pedagogisch professionals kunnen we jonge kinderen beter begrijpen en sensitiever op hen inspelen, zowel thuis als op de groep.' – Dr. Elly Singer, ontwikkelingspsycholoog en pedagoog Universiteit van Amsterdam en Utrecht

3.1 Eten en drinken

Eten en drinken in het kindercentrum is gezond, gezellig en lekker. De maaltijden zien we als rustmoment en als gezamenlijke activiteit. We vinden het belangrijk kinderen een gezond voedingspatroon aan te leren en het sociale element van samen eten ervaren.

De pedagogisch professionals zorgen samen met de kinderen voor een gezellig gedekte tafel. De pedagogisch professionals zijn verantwoordelijk voor een rustige en gezellige sfeer aan tafel, waarbij er aandacht is voor elkaar.

Praten en uitleggen is één van de interactievaardigheden die gebruikt wordt tijdens een eetmoment. Een taalrijke omgeving draagt bij aan een grotere woordenschat bij kinderen.

De pedagogisch professionals communiceren op een sensitieve en responsieve manier met de kinderen en stimuleren de interactie tussen de kinderen onderling. Ze houden rekening met de autonomie van het kind en het verlangen om eigen keuzes te maken en het zelf doen wordt gestimuleerd.

0-4 jarigen	4-13 jarigen
Voor baby's is voeden een belangrijk contactmoment waarin veel pedagogische aspecten aan bod komen. Jonge kinderen hebben tijd nodig om nieuw voedsel te verkennen. Pedagogisch professionals nemen hiervoor de tijd.	Op een bso kan het een bewuste keuze zijn om niet met alle groepen tegelijk een pauzemoment in te lassen maar in groepen na elkaar te eten. Ook het gezamenlijke startmoment hoeft niet meteen aan het begin van de middag. Kinderen willen immers graag eerst even vrij spelen na school.

Natuurlijk zorgen we ervoor dat de maaltijden in een gezellige sfeer worden genuttigd met de kinderen, met rust en aandacht voor elkaar. We kletsen met elkaar, helpen elkaar en wachten op elkaar.

Ons Voedingsbeleid is er op gericht dat ieder kind verantwoorde en gevarieerde voeding aangeboden krijgt en sluit aan bij de richtlijnen van het Voedingscentrum. We gebruiken een Keuzetabel die pedagogisch professionals helpt in het maken van een verantwoorde keuze.

In onze kindercentra worden broodmaaltijden, flesvoeding en op sommige locaties warme maaltijden bereid. We houden ons aan een voedselveiligheidssysteem, volgens de [Hygiëncode voor kleine instellingen](#) en de Warenwetregeling Hygiëne van levensmiddelen'. Met vastgestelde regels en richtlijnen voor alle professionals die zich met de bereiding van voedsel bezig houden.

Eten en drinken is heel persoonlijk en ook sterk bepaald door cultuur en gewoonten in het gezin. Ook zijn er verschillen in de hoeveelheden die kinderen eten en zijn er kinderen met voedselvoorschriften om medische of religieuze redenen. Ouders kunnen hun wensen (met betrekking tot hoeveelheden, drinken, bijvoeding e.d.) natuurlijk bespreken op de locatie.

3.2 Slapen en persoonlijke verzorgingsmomenten

Jonge kinderen worden één tot drie keer per dag - afhankelijk van de behoefte- met persoonlijke aandacht te slapen gelegd. Herhaling, rituelen en voorspelbaarheid tijdens de verzorging zijn belangrijk voor de emotionele veiligheid van de kinderen. Door sensitiviteit en responsiviteit versterkt hun zelfvertrouwen en van daaruit de vertrouwde relatie met de pedagogisch professional.

De momenten rond het omkleden, verschonen, naar toilet gaan en naar bed brengen vragen intiem lichfelijk contact tussen kind en pedagogisch professional en persoonlijke aandacht. Een kind geeft zich letterlijk bloot en het is aan de pedagogisch professional om daar zorgzaam en met respect mee om te gaan. De meeste kinderen genieten van lichfelijk contact met anderen. Wanneer een kind geen knuffel wil dan wordt dat gerespecteerd. Meer informatie is te vinden in de beleidsnotitie '[Omgaan met lichamelijke en seksualiteit op kindercentra](#)' waarin achtergrondinformatie en handelingsperspectieven staan over dit onderwerp.

Door sensitief responsief gedrag van de pedagogisch professional ontwikkelen kinderen nieuwe vaardigheden als zindelijkheid en zelf aan- en uitkleden.

De lichamelijke verzorging van kinderen is sterk verbonden met cultuur, waarden en normen en gewoonten. Goed contact met ouders met betrekking tot seksualiteit, lichamelijke verzorging en slapen vinden we erg belangrijk. We proberen zoveel mogelijk rekening te houden met het dagritme en slaapritueel van het individuele kind.

Op onze sport-bso's zijn pedagogisch professionals alert en attent tijdens omkleedmomenten voor sportactiviteiten. Zij ondersteunen en begeleiden waar nodig en zorgen voor voldoende privacy.

Wij zorgen voor een veilige slaapomgeving en hanteren hiervoor het protocol "Slapen en Rusten". Hierin is vastgelegd dat we kinderen met individuele aandacht naar bed brengen en hoe de controle op slapende kinderen in de slaapkamertjes is geregeld. In dit protocol staat ook beschreven dat pedagogisch professionals op onze kinderdagverblijven baby's niet inbakeren en dat we geen ingebakerde kinderen opvangen. En er is een instructie met uitgangspunten in opgenomen voor het gebruik van de hangwieg en/of de wandelwagen als incidentele rustplek. Op een aantal locaties kunnen kinderen, op verzoek van ouders, buiten slapen. De criteria en verdere uitwerking hiervan liggen vast in het beleid 'Buiten slapen'. Voor de peuters zorgen we voor een rustmoment op de dag met rustige activiteiten en bijvoorbeeld stretchers of matrasjes op de groep. Vaak is er wel een bedje beschikbaar in een slaapkamer voor die peuters die nog echt een middagslaapje willen doen.

3.3 Hygiëne

We willen graag een bijdrage leveren aan het ontwikkelen van een gezonde levensstijl en aandacht voor de eigen lichamelijke hygiëne en verzorging. In de wet- en regelgeving zijn hierover duidelijke voorschriften. Wij volgen de [Hygiënerichtlijn-RIVM](#) en elke locatie heeft de eigen werkwijze en hygiëneafspraken vastgelegd in een [Beleidsplan Veiligheid en gezondheid](#).

Kinderen leren normen en waarden ten aanzien van hygiëne in dagelijks terugkerende rituelen en door voorbeeldgedrag van de pedagogisch professionals. Naarmate kinderen ouder worden ondersteunen de pedagogisch professionals de kinderen bij het zelf verantwoordelijk worden voor de persoonlijke hygiëne. De pedagogisch professionals geven het goede voorbeeld en zorgen er voor dat zij er zelf verzorgd uitzien.

3.4 Zieke kinderen

Zieke kinderen kunnen niet naar de kinderopvang. Als een kind zich ziek voelt, met of zonder koorts, is de groep vaak te druk. In het protocol 'Zieke kinderen' zijn een aantal relevante zaken uitgewerkt. Onder andere de criteria en grenzen van opvang bij ziekte van het kind, signalering van ziekte, medicijngebruik en medisch handelen.

Vanuit het [RIVM](#) is er informatie over kinderziektes voor de kinderopvang en zijn er richtlijnen opgesteld hoe te handelen. WE houden ons aan deze richtlijnen die door de GGD kunnen worden gecontroleerd en aan ons als kinderopvang geadviseerd.

Indien een kind niet de zorg kan krijgen die wij kunnen bieden, vragen wij ouders hun kind op te komen halen.

3.5 Fysieke veiligheid

Om de fysieke veiligheid te waarborgen heeft elke locatie een actueel Beleidsplan Veiligheid & Gezondheid. Wij laten ons mede leiden door de GGD, de Brandweer, het RIVM en BBD&O, een onafhankelijk inspectiebureau.

Elk kindercentrum van Kinderstad is brandveilig en beschikt over een calamiteitenplan en vluchtroute-plattegrond. In elk gebouw hangen brandblussers en minimaal één keer per jaar wordt er een brandoefening gehouden.

Alle pedagogisch professionals wordt BHV- en kinder-EHBO- scholing aangeboden.

Een van de basisdoelen van de kinderopvang is het bieden van fysieke veiligheid. Elke locatie heeft een eigen [Beleidsplan Veiligheid en Gezondheid](#). Binnen- en buitenruimtes en speelmaterialen zijn schoon en veilig. We vinden het belangrijk om te zoeken naar mogelijkheden voor uitdaging en experimenten, aansluitend bij de leeftijdsfase. Een keer vallen of een pleister plakken, vieze kleding of modder in de haren hoort bij de ontwikkeling van kinderen.

In en om de gebouwen wordt alleen gebruik gemaakt van veilige materialen. De speeltoestellen voldoen aan de veiligheidsvoorwaarden uit de Warenwet besluit Attractie- en Speeltoestellen en worden jaarlijks door een extern adviesbureau gecontroleerd.

Wanneer we met kinderen gaan wandelen, samen een uitstapje maken of naar het bos gaan volgen pedagogisch professionals de uitgangspunten uit het [Vervoersbeleid](#). Veiligheid en kleinschaligheid staan hierbij centraal. Ook het vervoer van en naar school en de bso is in het Vervoersbeleid beschreven. Taken en verantwoordelijkheden van ouders, school, taxibedrijf en Kinderstad zijn gedetailleerd uitgewerkt.

3.6 Ongevallen en EHBO

Op elke groep van onze kindercentra is een EHBO trommel aanwezig en is er voorgeschreven hoe te handelen bij (kinder-)ziektes of ongevallen. Regelmatig vindt kinder-EHBO en BHV scholing plaats voor alle medewerkers en jaarlijks een bijscholing. Uitgangspunt is dat alle vaste pedagogisch professionals een BHV- en kinder-EHBO certificaat hebben of behalen. Op ieder kindercentrum is een BHV-er (Bedrijfshulpverlener) met kinder-EHBO-certificaat aanwezig. Tevens wordt er in de teambesprekingen regelmatig aandacht besteed aan preventie en kinder-EHBO.

Bij ongevallen handelt het personeel volgens de werkafspraken vastgelegd op infoplein onder 'Bedrijfshulpverlening en calamiteiten'. Als bij letsel hulp of advies van een arts nodig lijkt, handelt het personeel naar bevinding van zaken en roept geneeskundige hulp in van EHBO of huisarts. We proberen in eerste instantie altijd de ouders te bereiken.

4. Passende opvang, vertrouwde opvang

We vinden het belangrijk dat kinderen zich bij ons thuis voelen. Dat geldt ook voor de ouders en voor onze samenwerkingspartners.

4.1 Passende opvang.

Wij willen in onze dienstverlening flexibel zijn en zoveel mogelijk aansluiten bij de vraag en wensen van ouders. We bieden ouders een keuzemogelijkheid om die locatie te kiezen die het beste bij hen en hun kind past. De verschillende vormen van kinderopvang binnen onze organisatie zijn ondergebracht in locaties met ieder een eigen kleur en accent dat aansluit bij (partners in) de wijk en omgeving. De zelfstandig werkende locaties hebben allemaal hun eigen unieke sfeer.

Peuteropvang in Tilburg

In Tilburg bieden in principe al onze kinderopvanglocaties peuteropvang-voorzieningen die deels zijn ondergebracht in kindercentra en gekoppeld aan basisscholen. We hebben één kleine vrij in de wijk gevestigde peutervoorziening. Overal wordt gewerkt volgens een VVE-programma dat bij voorkeur aansluit bij de basisschool. Er is veel aandacht voor taalontwikkeling. Kinderen met een verhoogd risico op ontwikkelingsachterstanden kunnen drie in plaats van twee dagdelen komen spelen op de peuteropvang. We werken nauw samen met school en met het consultatiebureau en delen – met toestemming van ouders – informatie waar dit van belang is voor de ontwikkeling van het kind. Wij sluiten aan bij de gemeente en haar ambitie om de (taal)ontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren. Er wordt gewerkt met VVE. In 2023 zijn we gestart met de overstap van de VVE-programma's Piramide en Uk & Puk naar het VVE-programma Startblokken omdat dit goed past bij onze missie en visie. Deze overstap vraagt een investering in voor- en nascholing, implementatie en borging. We nemen hiervoor de komende jaren voldoende tijd.

4.2 Vertrouwde opvang

We geven op deze manieren vorm aan vertrouwde opvang dichtbij.

1. Kinderen voelen zich geborgen en op hun gemak, ouders kiezen voor vertrouwde opvang

Wij vinden het belangrijk dat alle kinderen zich bij ons op hun gemak voelen en onze professionals vertrouwen. Dit is immers de basis om te ontwikkelen. We letten er dan ook op dat ieder kind goed tot z'n recht komt in de groep met de andere kinderen. Op een locatie die bij kind en gezin past. We creëren een positieve sfeer, geven veel complimenten en sluiten aan bij interesse en talenten van kinderen.

2. We bieden inclusieve opvang en hebben aandacht voor diversiteit

We zijn oprecht nieuwsgierig en belangstellend naar het kind in zijn eigen omgeving en we oordelen niet. Onze algemene uitgangspunten en richtlijnen zijn beschreven. Het vormt de basis voor het pedagogische locatiebeleid waarin dit concreet wordt uitgewerkt.

Samen Verschillend, het Pedagogisch kader voor diversiteit in kindcentra 0-13 jaar biedt goede aanknopingspunten voor het omgaan met inclusie en diversiteit. Participatie, democratie, sociale inclusie en respect voor diversiteit zijn hierbij belangrijke waarden.

Voor Kinderstad worden de voorwaarden hiervoor geformuleerd in het Kinderstad Koersplan met onze missie en visie. Dit vraagt nadere vertaling en uitwerking naar de praktijk. Het Kinderstad Koersplan is in ontwikkeling en speerpunt vanaf 2024.

Denk bv. aan personeelsbeleid, passende inrichting en materiaalkeuze, respect en interesse voor opvoedingsstijlen en normen en waarden, toegankelijkheid, aandacht voor de thuistaal en Nederlands als tweede taal (NT2), belangstelling voor de thuissituatie van kinderen.

3. We richten onze locaties warm en sfeervol in

Op alle bij ons aangesloten locaties is een herkenbare, huiselijke en zorgvuldig doordachte huisstijl toegepast in de inrichting, zodat kinderen zich geborgen en prettig voelen. Dat betekent niet dat ze allemaal hetzelfde zijn, integendeel. De inrichting sluit aan bij de architectuur van het gebouw, de wijk waarin het gebouw ligt en natuurlijk bij de leeftijd en de behoeften van de groep kinderen die er verblijven en spelen.

Door gebruik van gewone meubels (en geen schoolmeubilair), een goed verlichtingsplan, kwalitatief hoogwaardige (spel)materialen en veel aandacht voor kleur en aankleding ontstaat de sfeer van een thuis. Een opgeruimd thuis, want dat biedt rust en overzicht op een groep. Spullen staan in kasten, er zijn overzichtelijke (magneet)borden en mooie lijsten met kinderkunst. Natuurlijk ligt er tijdens het spelen allerlei materiaal op de grond en moeten kunstwerken drogen. We schilderen, kleien en maken natuurbouwsels. Dat laten we trots aan de ouders zien, bijvoorbeeld in een mooie tentoonstelling of op een kijktafel. In het Interieurbeleid, de leidraad voor alle locaties, staat meer informatie over de visie en uitwerking daarvan.

Bovenstaande aspecten maken dat ouders ons zien als vertrouwde partner, waarbij zij zelf de locatie kiezen, die het best bij hun kind en gezin past.

5. Kwaliteit leveren doen we met elkaar

Op locaties gaan we vakkundig, liefdevol, met aandacht en respect om met de kinderen en elkaar. Op centraal niveau ondersteunen we de locaties op maat, gericht op professionaliteit en kwaliteit. Afstemming en samenwerking zijn onontbeerlijk, ook met de externe partijen.

Om het pedagogisch proces op de groepen op onze locaties goed te laten verlopen is het belangrijk dat randvoorwaarden goed zijn geregeld.

In dit hoofdstuk benoemen we een aantal zaken die direct verband houden met het versterken van de pedagogische kwaliteit op de locaties.

Partners

De locaties van Kinderstad werken samen met diverse gemeenten, organisaties, instellingen en onderwijspartners.

5.1 Pedagogische kwaliteit

Werken vanuit dit Algemeen Pedagogisch Beleid en het pedagogisch locatiebeleid is niet statisch: het is een doorlopend proces waarin plaats is voor discussie, evaluatie, verdieping en aanpassing.

Dit cyclische proces vindt op locatieniveau plaats in teamvergaderingen en groepsoverleggen. In de Integrale Kindcentra (IKC's) wordt gewerkt aan een gezamenlijke pedagogische visie met de basisschool. Het gaat om kindcentra waarin wordt samengewerkt door peuteropvang, kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang, het basisonderwijs en de jeugdgezondheidszorg. Kinderstad wil een krachtige samenwerkingspartner zijn van het onderwijs en samen op gelijkwaardig niveau werken aan optimale ontwikkelingskansen voor kinderen.

Tijdens werkbesprekingen en jaargesprekken bespreken directeuren en pedagogisch professionals het individueel pedagogisch handelen, onder meer op basis van monitoring of observaties. Een directeur kan een thema-avond voor een team organiseren of een vorm van scholing / deskundigheidsbevordering voor pedagogisch professionals.

Oudercommissies zijn betrokken bij de pedagogische kwaliteit. Zij hebben immers een adviserende rol in het pedagogisch beleid en het pedagogische locatiebeleid.

Kwaliteitsinspecties

De gemeente is toezichthouder op de kwaliteitseisen in de Wet Kinderopvang, nader uitgewerkt in het Besluit en de Regeling kwaliteit kinderopvang. Gemeenten hebben een eigen handhavingsbeleid en hebben de GGD aangesteld als inspecteur. GGD-inspecteurs bezoeken tenminste jaarlijks alle locaties en inspecteren volgens landelijk vastgesteld toetsingskaders. De inspecteur gebruikt het Veldinstrument observatie pedagogische praktijk om de pedagogische kwaliteit te beoordelen.

Vanuit de landelijke overheid is de onderwijsinspectie van het Ministerie van OCW aangesteld om toezicht te houden op de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie (VVE).

Kwaliteitszorg

Werken aan kwaliteit doen alle professionals van Kinderstad. Het Bestuurskantoor van Kinderstad ondersteunt directeuren en kinderopvanglocaties bij het werken volgens de gestelde kwaliteitsnormen. De afdeling Pedagogiek & Kwaliteit ondersteunt en faciliteert in het bijzonder daar waar het de pedagogische kwaliteit betreft. Bijvoorbeeld, door middel van sjablonen voor beleidsdocumenten, kwaliteitschecks, een inwerkprogramma en bijeenkomsten voor scholing en deskundigheidsbevordering. Maar ook ondersteuning op maat bij specifieke ontwikkelingstrajecten of zorgintensieve kinderen.

De directeuren zijn verantwoordelijk voor de kwaliteitszorg op hun locaties.

Op alle locaties zijn professionals betrokken bij specifieke taken op het gebied van kwaliteit. Beleid en protocollen zijn actueel en beschikbaar middels infoplein.

De focus ligt op de pedagogische kwaliteit. We blijven daarbij kritisch kijken naar alle administratieve processen daaromheen.

Werken met het PDCA-principe

PLAN

het opstellen van plannen.

DO

het uitvoeren van de acties die uit het plan voortkomen.

CHECK

het evalueren van de acties.

ACT

het verbeteren naar aanleiding van de evaluatie.

Deze cyclus doorlopen we via allerlei manieren: door mensen mede verantwoordelijk te maken, activerende bijeenkomsten te organiseren, veel te communiceren en kritisch te blijven.

5.2 Samenwerking

Interne samenwerking - Introductie en inwerken

Wij vinden het belangrijk dat kinderen, maar ook professionals zich bij ons thuis voelen: een fijne plek om te werken en elkaar te ontmoeten. Nieuwe professionals hebben recht op een goede en snelle introductie en inwerkperiode. Hierin geven we informatie over het werk op een locatie en informatie over de hele organisatie. Zo leert de nieuwe collega Kinderstad als koepelorganisatie voor opvang en basisonderwijs kennen en kan hij / zij zich eigen maken waar we voor staan. Zie verder het Introductie- en inwerkprogramma.

Het tweejaarlijkse medewerkertevredenheidsonderzoek (MTO) geeft medewerkers de mogelijkheid input te leveren voor versterking van de organisatie.

Scholing en deskundigheidsbevordering

Alle professionals die op of ten dienste van onze opvanglocaties werken zijn gekwalificeerd voor hun functie. De kwalificaties van de diverse functies zijn uitgewerkt in de betreffende functiebeschrijvingen. Dit betekent in de praktijk dat alle professionals beschikken over de beroepsopleiding die bij het uitoefenen van hun functie behoort. Op locatieniveau worden bij- en nascholingsbehoeftes van professionals gemonitord en zeker besproken tijdens jaargesprekken.

Onder scholing worden die activiteiten verstaan, welke een bijdrage leveren aan de deskundigheidsbevordering van de professionals die werkzaam zijn op of ten dienste van één van de kinderopvanglocaties vallende onder Kinderstad. Te denken valt daarbij aan het volgen van cursussen, training on the job, loopbaantrajecten, mobiliteit, en inwerkprogramma's ter bevordering van het functioneren van de medewerkers. Kinderstad heeft een overkoepelend opleidingsbeleidsplan dat de basis vormt voor het opleidingsplan van de eigen kinderopvanglocatie dat elke directeur jaarlijks vaststelt. In dit plan wordt onderscheid gemaakt tussen functiegerichte scholing, die wettelijk verplicht is en loopbaangerichte scholing als aanvulling op deskundigheid en loopbaanmogelijkheden.

In een lerende kinderopvangorganisatie werken medewerkers structureel aan de ontwikkeling van de kwaliteit van hun werk en hun organisatie. Op pedagogisch vlak, maar ook in de samenwerking en communicatie met elkaar. Bij Kinderstad zijn leren en ontwikkelen een vanzelfsprekend onderdeel van het werken in de kinderopvang. De pedagogisch coach/ beleidsmedewerker heeft een belangrijke ondersteunende rol bij scholing en deskundigheidsbevordering in ieder team. Elke pedagogisch professional krijgt een vorm van coaching door de pedagogisch coach die daarvoor regelmatig op alle groepen komt.

Om de ontwikkeling van de professionals methodisch en competentiegericht te monitoren kan de leidinggevende in het jaargesprek gebruik maken van de zogenaamde Competentiekaarten en de checklists voor de interactievaardigheden. Ook de in eigen beheer ontwikkelde Kwaliteitsmonitor 1.0 kan hierbij als instrument worden gebruikt. Deze wordt doorontwikkeld naar de monitor Pedagogische Kwaliteit in Beeld (PiB), waarmee we in 2020 zijn gestart. De interactievaardigheden (zie hoofdstuk 1 en 2.7) en het PDCA principe krijgen hierin een belangrijke rol. Dit vraagt structurele aandacht voor een lerende houding bij de professionals. Zo werken we voortdurend aan de pedagogische kwaliteit.

Samenwerking met zorgpartners: vroegsignalering en extra zorg

Wij bieden reguliere groepsopvang. Vanuit die verantwoordelijkheid hebben we de plicht om opvallend gedrag of zorg om welbevinden of ontwikkeling te signaleren en bespreekbaar te maken. We willen en moeten nauw samen werken met ouders en andere betrokkenen bij het kind. In elke gemeente waar wij kinderopvang aanbieden is de zorgstructuur voor jeugdigen op een eigen specifieke manier geregeld. Wij sluiten ons hier natuurlijk bij aan.

We beschouwen het opvangen van kinderen die mogelijk extra zorg vragen - bijvoorbeeld omdat ze opvallen in gedrag of vanuit zorg om welbevinden of ontwikkeling - tot onze mogelijkheden. Wel is het van belang dat het kind veilig en op z'n plek is, zich gezien weet en prettig voelt in de groep waarin het geplaatst is. Bovendien willen we kinderen die iets extra's van ons vragen ook uitdaging en kansen bieden om hun ontwikkeling te stimuleren binnen de groep.

Het is essentieel dat we contact houden, samenwerken en afstemmen met ouders. We willen samen met ouders de afstemming zoeken met andere zorgpartners die bij het kind betrokken zijn: "één gezin één plan". Ouders houden de regie. Kinderopvang, school, jeugdgezondheidszorg en eventuele andere zorgpartners zijn immers alleen gedurende een periode betrokken bij het kind en het gezin. De eerste schakel is vaak de jeugdverpleegkundige van de GGD en het consultatiebureau of de schoolmaatschappelijk werker (voor de bso). In Tilburg werken we op de kinderdagverblijven en peuteropvang sinds 2019 samen met IB'ers Kinderopvang. Zie ook 2.7 Kinderen met een ondersteuningsbehoefte.

Samen onder 1 dak, kinderopvang en basisonderwijs

Alle locaties zoeken actief de samenwerking met alle basisscholen en natuurlijk met de basisscholen van onze eigen organisatie Kinderstad in het bijzonder. Kinderdagverblijven en peuteropvang als het gaat om een goede doorgaande lijn en overdracht van 4-jarigen. De bso's bijvoorbeeld bij

gezamenlijke activiteiten en gezamenlijk gebruik van ruimtes. We maken ook in toenemende mate gebruik van elkaars professionele expertise.

Er is een doorgaande lijn in het aanbod, de zorg en begeleiding, het ouderbeleid en de kwaliteitszorg rondom het jonge kind”.

Op locaties Kinderstad is er extra aandacht voor de samenwerking tussen de kinderopvang en de basisschool. Vaak zijn een kinderdagverblijf, een peuteropvang en een buitenschoolse opvang gezamenlijk als kindercentrum op één plek, dichtbij of in de school onder gebracht. Op verschillende kindercentra wordt nagedacht over peuter-kleuter activiteiten en/ of peuter-kleutergroepen voor een soepele doorgaande lijn naar de basisschool en meer inhoudelijke afstemming van het aanbod. Deze ervaringen worden gebruikt voor nieuwe initiatieven. Hoe dit precies ingevuld wordt is locatie specifiek en gebeurt in onderling overleg. In verband met een veilige en vertrouwde omgeving voor de peuters, heeft het onze voorkeur om dit in één van de peutergroepen te laten plaatsvinden.

Kinderstad zet in op versterking van de samenwerking van kinderopvang en basisonderwijs en de vorming van IKC's in het belang van de ontwikkeling van 0-6 jarigen en de talentontwikkeling van 6-13 jarigen. Alles binnen de kaders van wet- en regelgeving van kinderopvang en onderwijs

Voor VVE geeft het *'Onderzoekskader voor het toezicht op voorschoolse educatie en het primair onderwijs'* aan waar de samenwerking op gericht moet zijn:

'De voorschool werkt samen met relevante partners. De voorschool en de bijbehorende basisschool zorgen samen voor een doorgaande leerlijn van voor- naar vroegschoolse educatie'.

Samenwerking met andere partners

Als koepelorganisatie hebben we in de voorgaande jaren veel geïnvesteerd in lokale en regionale samenwerking met partners als basisscholen, bibliotheken, sportscholen en stedelijke muziekscholen. De bij ons aangesloten locaties sluiten zelfstandig aan bij initiatieven in de eigen wijk en de directe omgeving om de zorg voor jeugdigen – hun welzijn en hun ontwikkelingskansen- te optimaliseren. We zijn als Kinderstad actief betrokken bij gemeentelijke initiatieven om opvang, onderwijs en zorg voor kinderen te versterken. Het Bestuurskantoor van Kinderstad biedt de locaties ondersteuning en advies.

6. Verwijzingen

Wil je weten hoe we werken bij Kinderstad? In dit hoofdstuk staan de belangrijkste documenten op een rij die betrekking hebben op de pedagogische kwaliteit.

Om dit beleid leesbaar en toegankelijk te houden, hebben we ervoor gekozen te verwijzen naar relevante documenten, beleid, protocollen, werkinstructies etc. Al deze stukken zijn voor onze medewerkers terug te vinden op ons kennisnet, infoplein Kinderstad evenals alle overige beleidsdocumenten en protocollen. De zoekterm voor infoplein is onderstreept. Soms staat er een directe link bij. Voor ouders en andere geïnteresseerden is ons beleid is altijd op te vragen bij afdeling Pedagogiek en Kwaliteit en/of de directeurs.

[Wet Kinderopvang](#)

[Pedagogisch beleid en Pedagogisch kader](#)

[21e -eeuwse vaardigheden](#)

[Pedagogisch professionals](#)

[Beroepscode](#) kinderopvang

[Interactievaardigheden](#)

Voorschoolse Educatie [VVE](#)

Observatie-instrument KIJK!0-7 en Kijken-naar-Kinderen. Zoekterm [Observeren](#)

[Protocol zorgkinderen](#)

[Meldcode](#) kindermishandeling en huiselijk geweld

IKO-formulier, zoekterm [zorgkinderen](#)

Algemeen beleid [Mediaopvoeding](#)

[Voedingsbeleid](#)

[Beleid Veiligheid en Gezondheid](#)

Omgaan met lichamelijke en [seksualiteit](#) op kindercentra

Protocol [veilig slapen](#), werkinstructie [hangwieg](#), beleid [buiten slapen](#)

Protocol [zieke kinderen](#)

[Hygiënerichtlijn-RIVM](#) (tevens richtlijn infectieziektes en richtlijn binnen- en buitenmilieu)

Beleid [BHV](#) en Protocol [ongevallen](#)

[Overeenkomst en afspraken met ouders](#)

Reglement [oudercommissie](#) kinderopvang

[Klachtenregeling](#)

[Interieurbeleid](#)

Beleid [taakuren](#) pedagogisch professionals

[Introductie-](#) en [inwerkprogramma](#) nieuwe medewerkers

Opleidingsbeleidsplan en opleidingsplan: [scholing](#)

[Pedagogisch beleidsmedewerker](#) / coach

Toetsingskaders [GGD](#)

Veldinstrument pedagogisch praktijk [GGD](#)

Bijlage 1. De zeven kindcompetenties, te gebruiken bij coaching

Door bewuste inzet van de 3 pedagogen stimuleren we de ontwikkeling van kindcompetenties. In de ontwikkeling van kinderen hangen alle facetten samen. Tijdens het eten en spelen, maar ook tijdens het dansen of ontdekken is er een samenhang en een overlap in de ontwikkeling van verschillende competenties. Pedagogisch professionals stimuleren de persoonlijke en sociale competenties van de kinderen. Dit doen zij door de interactievaardigheden bewust in te zetten.

De kindcompetenties zijn vertaald in de eigen woorden van kinderen: *Kijk, ik* Kinderen zijn immers trots op wat ze geleerd hebben en kunnen!

Door de competenties apart te bekijken zie je meer. Je kunt op deze manier goed zien welke competenties heel sterk zijn en welke nog versterkt kunnen worden. Het is belangrijk dat je kijkt vanuit het kind. Welke ontwikkeling laten de kinderen zien? Waarop zijn de kinderen het meest betrokken, waar gaat hun interesse naar uit? Wat vraagt dit van de professional?

Na het beantwoorden van de vragen maak je de stap naar de interactievaardigheden.

De zeven kindcompetenties zijn:

✓ Kijk, ik mag er zijn	> emotionele competenties
✓ Kijk, wij doen het samen	> sociale competenties
✓ Kijk, ik ben een lief, goed kind	> morele competenties
✓ Kijk, ik kan het zelf, het lukt me	> motorisch zintuiglijke competenties
✓ Kijk, ik voel, denk en ontdek	> cognitieve competenties
✓ Kijk, ik kan het zelf zeggen	> taal- en communicatieve competenties
✓ Kijk, ik kan dansen, zingen en iets maken	> creatief-beeldende competenties

1. Kijk, ik mag er zijn

» We stimuleren de ontwikkeling van emotionele competenties

0-4 jarigen	4-13 jarigen
Een kind dat zich veilig voelt, voelt zich goed en heeft energie om te leren en zich te ontwikkelen. Het gevoel er te mogen zijn en op anderen te kunnen vertrouwen is basaal en ontstaat in relaties met andere mensen. Dit is de basis voor autonomie; een evenwicht tussen behoeften, gevoelens en handelen. We bieden een hygiënische en veilige omgeving waarin kinderen zich vrij kunnen bewegen.	In de buitenschoolse opvang wil een kind zich prettig en op z'n gemak voelen, zowel fysiek als emotioneel. Ook voor kinderen in deze leeftijd is dat een voorwaarde om zich te kunnen ontwikkelen. Kinderen hebben, naar mate ze ouder worden, steeds meer ruimte nodig om zelf te leren, ontdekken en beslissen. Zo groeit hun autonomie en leren ze samen te leven met anderen. Participatie betekent dan ook meer dan zelf beslissen, het leert kinderen dat verbondenheid voelen met anderen en rekening houden met anderen belangrijk is.

2. Kijk, wij doen het samen

» We stimuleren de ontwikkeling van sociale competenties

0-4 jarigen	4-13 jarigen
Kinderen ontwikkelen in de groep houdingsaspecten, vaardigheden om met elkaar te spelen, rekening met elkaar te houden, respect voor de grenzen van de ander te tonen, conflicten op te lossen en het delen van ervaringen. Kinderen krijgen inzicht in sociale gevolgen van hun handelen.	De leefwereld voor kinderen in de basisschoolleeftijd wordt steeds groter. Basisbehoeften van deze leeftijdsgroep zijn: erbij horen, invloed uitoefenen en het leggen van persoonlijke relaties. De sociale competenties die hiervoor nodig zijn, zoals rekening houden met anderen, omgaan met regels en zich kunnen inleven in anderen, ontwikkelen zich verder op een bso.

3. Kijk, ik ben een lief, goed kind

» We ondersteunen kinderen bij het ontwikkelen van waarden en normen

0-4 jarigen	4-13 jarigen
Jonge kinderen willen er graag bij horen en verlangen naar goedkeuring. Ze zijn ontvankelijk voor regels en gezamenlijke rituelen. Ze leren competenties om binnen de geldende regels, normen en waarden en rituelen samen te leven met anderen. Onder andere door hun emoties op een acceptabele manier te uiten, goede manieren aan tafel te leren en zorg te dragen voor hun fysieke omgeving. Leren omgaan met diversiteit (onder andere in geslacht, leeftijd en culturele achtergrond) en ruimte en grenzen aangeven op het gebied van seksueel getint gedrag versterkt de ontwikkeling van morele competenties.	Vriendschappen en een goede emotionele band met opvoeders spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van moreel besef. Een kleuter ontwikkelt steeds meer inzicht in 'goed en fout', een kind tussen de 6 en 9 jaar kent de regels en past ze toe. Zij ontwikkelen morele principes als 'mag je een regel overtreden als je een goede reden hebt?'. De 9-plusser denkt een aardig beeld van de wereld te hebben maar zal steeds vaker 'levensvragen' stellen omdat hun leefwereld en maatschappelijke betrokkenheid groeit.

4. Kijk, ik kan het zelf, het lukt me

» We stimuleren de motorische en zintuiglijke ontwikkeling

0-4 jarigen	4-13 jarigen
Jonge kinderen hebben de drang om alles zelf te doen. Eerst binnen de relatie met hun verzorgers, bijvoorbeeld leren zuigen en zich omdraaien. Later in toenemende mate zelfstandig, bijvoorbeeld kruipen, los leren lopen, glijden, fietsen, zelf eten en drinken. Competenties op dit gebied zijn grove en fijne motorische vaardigheden, bewegen op muziek, bouwen en uitvinden en plezier hebben in bewegen en zintuiglijke ervaringen.	Kleuters hebben een spontane drang tot bewegen, hun bewegingen krijgen steeds meer verfijning en het coördinatievermogen neemt toe. Kinderen van 6 tot 9 jaar zijn bezig met het uitbreiden van hun bewegingspatronen en proberen nieuwe bewegingen als touwtje springen en kopje duikelen te ontwikkelen. Uitdaging en competitie worden steeds belangrijker. Bij kinderen tussen de 9 en de 13 jaar zie je nu verschillen ontstaan tussen kinderen die meer of minder motorisch vaardig zijn en die meer of minder interesse hebben in sport en bewegen.

5. Kijk, ik voel, denk en ontdek

» We stimuleren de cognitieve competenties van kinderen

0-4 jarigen	4-13 jarigen
Jonge kinderen zijn kleine onderzoekers, ze willen hun wereld snappen. Ze verruimen hun wereld door nieuwe ontdekkingen. Hiertoe horen alle motorische zintuiglijke vaardigheden die te maken hebben met verzorging, voortbewegen en begrijpen van de wereld om hen heen. Bijvoorbeeld begrijpen en benoemen van emoties, bedoelingen bij verzorgen en samenspel, gebruiken van alle zintuigen bij het verkennen van de wereld, kennen van woorden, zoeken naar verbanden, ordenen, meten en tellen, concentratie op een 'taak'.	Kleuters kunnen zich steeds langer concentreren op iets dat hen interesseert; ze willen graag leren. Eenvoudige liedjes, sorteren en ordenen en het herkennen van vormen en kleuren zijn hierin een paar mijlpalen. Schoolse vaardigheden van kinderen tussen de 6 en de 9 jaar ontwikkelen zich steeds verder en er ontstaat een begin van logisch denken en verbanden leggen. Leerstijlen van kinderen worden herkenbaar; doeners, denkers, dromers, uitvinders en regelaars. De kinderen tussen de 9 en de 13 jaar kunnen complexere structuren en relaties begrijpen en leren strategieën toe te passen. Leren en ontdekken vindt niet langer alleen op school plaats maar ook via internet, clubjes of samen met andere volwassenen.

6. Kijk, ik kan het zelf zeggen

» We stimuleren taalontwikkeling en communicatieve vaardigheden van kinderen.

0-4 jarigen	4-13 jarigen
Zelfs de allerjongsten hebben vaardigheden om zichzelf en hun wensen en ongenoegens kenbaar te maken. Competenties die kinderen ontwikkelen zijn o.a. praten met woorden en in eenvoudige zinnen, non-verbale communicatie begrijpen en gebruiken, luisteren naar een verhaal, kijken naar en begrijpen van plaatjes en foto's.	Tussen hun vierde en zesde jaar maakt de taalontwikkeling een grote sprong; de zogenaamde 'ontluikende geletterdheid'. Kleuters begrijpen nog niet zo veel van de wereld om hen heen maar willen dat graag en stellen daarom veel vragen. Vanaf ongeveer zeven jaar wordt het leggen van logische verbanden steeds gemakkelijker en wordt taal een middel om nieuwe kennis te verzamelen. Bij kinderen vanaf 9 jaar zet zich dat door en ontstaan er interessegebieden waarin kinderen zich verdiepen. Hun wereldbeeld wordt steeds groter dus ze stellen zich ook vragen over zaken die verder weg liggen.

7. Kijk, ik kan dansen, zingen en iets maken

» We stimuleren de creatieve en beeldende competenties van kinderen.

0-4 jarigen	4-13 jarigen
Ritmes, bewegen en zanggeluid maken horen bij de natuur van de mensen. Evenals de neiging om zich uit te drukken in materie door verven, tekenen, kleien, dingen maken en versieren. Competenties die kinderen leren zijn o.a. dansen en bewegen, zingen en muziek maken, tekenen, verven en beeldende uitingen, bouwen en constructies van klein en groot materiaal, gevoel van schoonheid. Jonge kinderen zijn van nature betrokken bij hun omgeving. Ze hebben plezier in buiten zijn, ervaren, bewegen en ontdekken. Ze ontwikkelen o.a. zorg te dragen voor de natuur maar ook om mooie dingen te maken van vindsels, constructies te bouwen en veranderingen in de natuur te ontdekken.	Door een gevarieerd activiteiten aanbod kunnen kinderen op de bso hun creatieve en beeldende competenties ontwikkelen. In het samenstellen van een aanbod is het belangrijk om aan te sluiten bij de interesses van kinderen maar ook om hen onbekende en verrassende activiteiten aan te bieden zodat ze nieuwe ervaringen opdoen.